

Bör samhället satsa (mer) på friluftsliv?

Lars Hagberg

Docent, hälsoekonom

Universitetssjukvårdens forskningscentrum

Region Örebro län

Introduktion

Hälsovinster och andra vinster av friluftsliv

Generella och riktade insatser

Värde av friluftsliv, totalt och på marginalen

Argument för friluftsliv

Samhällets principer för prioriteringar

Vad som gör en insats kostnadseffektiv (värd att satsa på)

Kostnadseffektivitet för insatser för friluftsliv

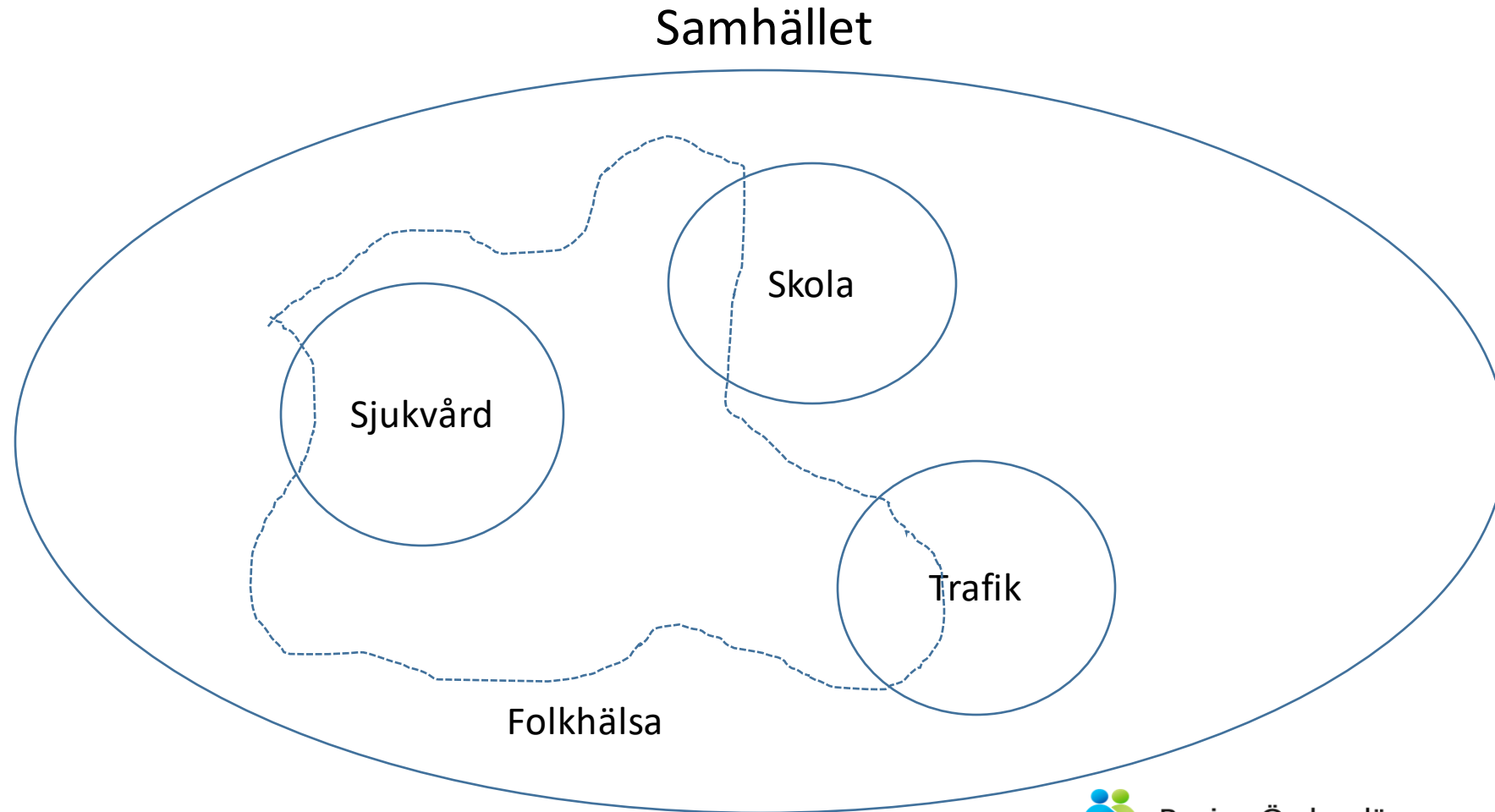
Fysisk aktivitet

Naturupplevelse

Begränsad budget!

Inga gemensamma principer för prioritering

Etiska principer för prioritering

Exemplet hälso- och sjukvården

Mycket mer är medicinskt möjligt än vad som finns ekonomi för

Starkt behov att fördela resurserna rättvist och att de gör så stor nytta som möjligt

Principer framtagna och antagna av Riksdagen

Bottnar i samhällets värderingar och bör vara giltiga även utanför hälso- och sjukvården

Den etiska plattformen

- Människovärdesprincipen
- Behovs- och solidaritetsprincipen
- Kostnadseffektivitetsprincipen

Människovärdesprincipen

Alla människor har lika värde och samma rätt oberoende av personliga egenskaper och funktioner i samhället

Lika prioritering!

Behovs- och solidaritetsprincipen

Resurserna bör satsas på den människa eller verksamhet som har de största behoven

Mest behövande

- Svåraste sjukdomarna
- Sämsta livskvaliteten

Avser alla insatser – prevention, diagnostik, behandling, rehabilitering

Kostnadseffektivitetsprincipen

Rimlig relation mellan kostnader och effekt

Effekt mäts i förbättrad hälsa och höjd livskvalitet

(Utan för hälso- och sjukvården vidare värden som välfärd, välbefinnande, livstillfredsställelse, lycka)

Hälsoekonomisk analys

Ökade kostnader jämfört
med klinisk standard

Värdet av hälsovinsten
för den enskilde

Minskade kostnader för
sjukvård

Minskade kostnader för
sjukskrivning/
produktionsbortfall

Vad som i praktiken gör en insats kostnadseffektiv

Låg kostnad

Leder till besparingar – offentliga, individer

Värdefull för individen – hälsa, annat

Relationen mellan värdefull för individen och offentliga besparingar

Riktad till prioriterad grupp, individer

Viktig grundprincip att hävda!

Alla samhällets insatser ska prioriteras utifrån samma måttstock, värderas utifrån samma etiska principer för prioritering

Innebär

Insatsens karaktär saknar betydelse

Värdet av och kostnaden för insatsen är det som ska beaktas

Vilken grupp (hög eller lågprioriterad) har betydelse

Kostnadseffektiva insatser för ökat friluftsliv

Grundförutsättning – insatsen måste leda till en (mätbar) hälsovinst

- Fysisk aktivitet
- Naturupplevelse

Samband mellan grad av fysisk aktivitet och risk för sjukdom

Gäller för

Livslängd

Kardiovaskulära sjukdomar

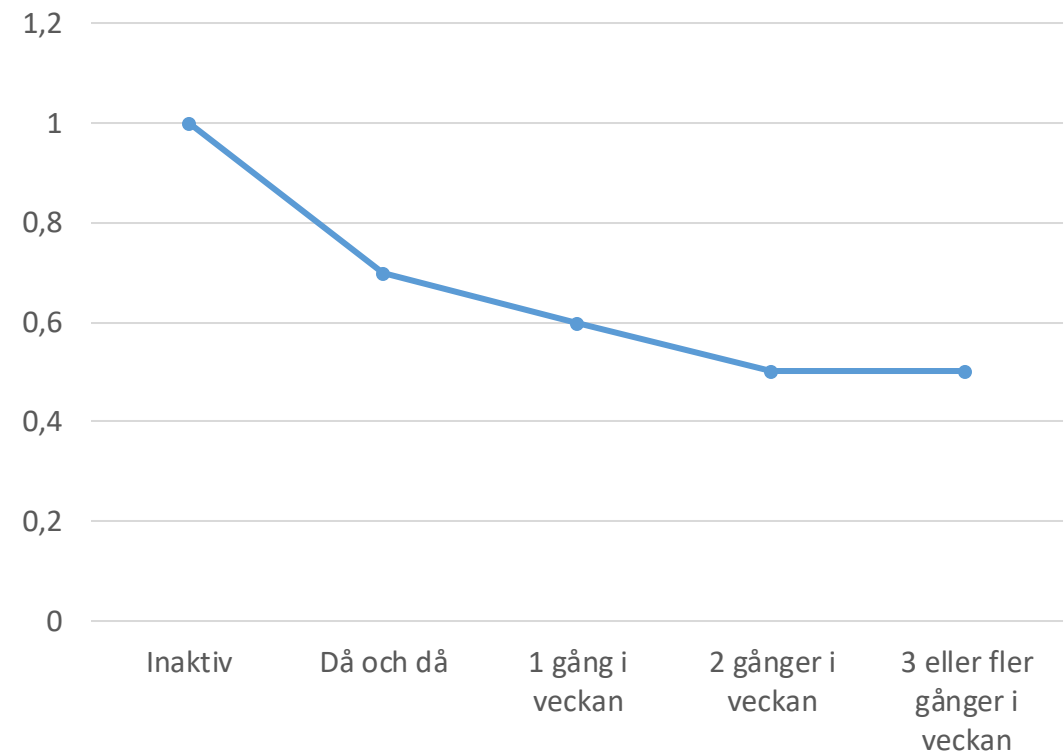
Typ 2 diabetes

Metabola syndromet

Prostatacancer

Bröstcancer

Depression

Främja fysisk aktivitet och kostnadseffektivitet

Stort antal studier – 30 för 15 år sedan, idag 300 eller 3000?

Slutsatser

Relativt låg kostnad jämfört med många andra insatser inom sjukvården

Väsentlig hälsovinst vid liten, men varaktig ökning av fysisk aktivitet

Går det att identifiera en ökning av fysisk aktivitet över ”rimlig tid” är insatsen nästan alltid kostnadseffektiv

Ju sämre hälsa/högre risk för ohälsa desto bättre kostnadseffektivitet

När är insatser för ökat friluftsliv kostnadseffektiva?

Berör fysiskt inaktiva/lågaktiva

Berör grupper med försämrad hälsa / ökad risk för ohälsa

Innebär en viss (behöver inte vara stor) och varaktig ökning i fysiska aktivitetsgraden

Relativt låg kostnad (exempelvis gruppaktiviteter)

Om friluftsliv hade varit ett läkemedel – vad hade det då fått kosta?

(beaktar endast värdet av fysisk aktivitet)

Få en person regelbundet (1/vecka) vandra, cykla eller paddla i naturen? 1 års kostnad och med 1 års vinst i hälsa och livskvalitet.

	per person	”lyckas med en av 10”
En vältränad yngre eller medelålders	0 kr	0 kr
Inaktiv medelålders med förhöjd risk	50 000 kr	5 000 kr
Inaktiv äldre	50 000 kr	5 000 kr

(Enkla räkneexempel och därmed osäkra. I praktiken stor varians, dvs skillnad mellan individer. Evidensbaserat, men utan direkt koppling till enskilda studier eller kunskapsammansättningar)

Sammanfattning

Samma prioriteringsprincip oavsett typ av insats

Vinsten i hälsa och livskvalitet är det som gör en insats värd att prioritera. Möjliga besparingar har väsentligt mindre betydelse

Vetenskapligt lättast att belägga god kostnadseffektivitet för riktade insatser till riskgrupper

För att riktade insatser ska ge effekt behövs ofta även generella insatser